

BULETIN INFORMATIV

Nr. 79

Sibiu, iulie 2017

EVENIMENTE ȘTIINȚIFICE DE EXCEPȚIE LA INSTITUTUL DE CERCETĂRI SOCIO-UMANE SIBIU

În prima jumătate a anului 2017, Institutul nostru a (co)organizat și găzduit două evenimente științifice de excepție. Primul eveniment, organizat împreună cu Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Cercul de Medievalică și Asociația Pentru Înfrumusețarea Orașului Sibiu (AIOS), a fost ciclul de prelegeri intitulat:

Prelegeri de arheologie și istorie

susținute de **dr. Florin Curta**, **dr. Lucia Curta** și **drd. Matt Koval**, de la University of Florida, Gainesville, USA, **în perioada 22 – 31 mai 2017**. Dr. Florin Curta a susținut patru prelegeri axate pe arheologia și istoria Europei centrale și de sud-est în Evului Mediu timpuriu (sec. VI-XII), iar dr. Lucia Curta a susținut două prelegeri despre fenomenul imigrației și diversitatea etnică în

Statele Unite ale Americii. Insitulul nostru a găzduit două dintre prelegerile Domniilor Lor:

***Poziția mormintelor de copii în cimitirele din Ungaria și Polonia
în secolele XI-XII***

susținută de dr. Florin Curta (23 mai a.c.), respectiv

Imigrația germană în SUA între acceptare, demonizare și asimilare
prezentată de dr. Lucia Curta (30 mai a.c.).

Cel de-al doilea eveniment care a marcat activitatea științifică a Institutului nostru, și nu numai, a fost conferința internațională intitulată:

***Kirche und Bevölkerung
auf dem Dorf in Siebenbürgen
Rahmen- und Rezeptionsbedingungen sowie Einflüsse von Gesellschaft,
Ethnie, Kirche und Politik im Reformationsjahrhundert***

***Church and Society in Transylvanian Villages
Frame Conditions, Reception and the Influence of Society, Ethnicity, Church
and Politics in the Reformation Era***

Conferința a avut loc în biblioteca Institutului nostru, în perioada **12–14 iunie 2017**. Organizatorii conferinței au fost Universitatea Koblenz-Landau, Institut für Evangelische Theologie (Campus Landau), Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu și Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde (Societatea de Studii Transilvane), cu finanțarea fundației Fritz Thyssen din Köln. Scopul acestei conferințe a fost relevarea contextului social, politic, juridic, bisericesc și de istorie a mentalităților în care au fost elaborate predicile

sătești ale preotului evanghelic Damasus Dürr, care sunt în curs de editare. Scopul comunicărilor din cadrul acestui eveniment științific a fost evidențierea ultimului stadiu al cercetării asupra etniilor și a stărilor politice ale Transilvaniei, din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Astfel, s-a urmărit analiza interdisciplinară și comparativă a introducerii Reformei și începuturile confesionalizării în Transilvania. De o atenție specială s-a bucurat urmările pe care Reforma le-a avut asupra „omului de rând” (*der gemeine Mann*), respectiv asupra „satului” și a societății rurale. Au fost prezenți douăzeci de referenți din Germania, Ungaria, Cluj, Târgu-Mureș, Reșița, București și Sibiu, iar prezentările lor au fost grupate în cinci secțiuni tematice, desfășurate de-a lungul celor trei zile de conferință. Prima secțiune, desfășurată luni 12 iunie, a fost dedicată precedentelor Reformei și a cuprins patru prezentări: **drd. Paul Cotoi** (Cluj-Napoca) a prezentat câteva cazuri de colecții de predici transilvănene, dinaintea Reformei, iar **drd. Alexandru Ștefan** (Cluj-Napoca), a prezentat un material despre sigiliile preoților transilvăneni în secolul al XVI-lea. În cadrul celei de-a doua secțiuni, desfășurate în aceeași zi și dedicate religiei și vieții cotidiene, **dr. Radu Lupescu** (Cluj-Napoca) a susținut o lucrare despre declinul mănăstirii dominicane din Cluj, **dr. Maria Crăciun** (Cluj-Napoca) a prezentat o lucrare despre rolul amvonului în crearea identității confesionale a comunităților luterane din Transilvania premodernă, iar **dr. Enikő Rűsz-Fogorasi** (Cluj-Napoca) a vorbit despre soțiile de preoți în a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Cea de-a treia secțiune, desfășurată în după-amiaza zilei de luni 12 iunie și continuată în dimineața zilei de marți 13 iunie, a avut ca punct de greutate istoria socială și juridică. În cadrul acestei secțiuni, **dr. Livia Magina** (Reșița) a prezentat lumea rurală transilvăneană din secolul al XVI-lea, așa cum apare ea în Protocoalele Săliștei, iar **dr. Florin Ardelean** (Cluj-Napoca) a susținut o lucrare despre pietate, moralitate și disciplină în regulamentele militare din Transilvania princiară. În aceeași secțiune, colega noastră **dr. Julia Derzsi** a vorbit despre dragostea extraconjugală și normele morale impuse de Reformă, **dr. Zsolt Bogdandi** (Cluj-Napoca) a expus cazul de divorț a conosciutului reformator Francisc David, iar **dr. Mária Pakucs-Wilkocks** (București) și **drd. Tűnde Mărton** (Cluj-Napoca) au tratat aceeași temă a divorțului în Epoca Reformei. Secțiunea a patra s-a desfășurat în aceeași zi de marți, 13 iunie, și a avut ca temă legăturile politice interne și externe ale elitelor politice transilvănene. În cadrul acestei secțiuni, **dr. Adrian Magina** (Cluj-Napoca) a prezentat cazul eparhiei ortodoxe de la Lipova în timpul stăpânirii turcești, concentrându-se asupra celei de-a doua jumătăți a secolului al XVI-lea, **dr. András Péter Szabó** (Budapesta) a vorbit despre administrarea averii orașului Bistrița în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, **dr. Emőke Gálfi** (Cluj-Napoca) a expus activitatea lui Benedek Ilosvai și Péter Laskai Csókás, iar autorul acestor rânduri, **dr. Liviu Cîmpeanu** a avut o prezentare despre imaginea alterității: creștini și păgâni în *Cronica Transilvaniei* atribuită lui Conrad Lautebach (1596). A cincea și ultima secțiune, desfășurată miercuri,

14 iunie, a avut ca punct de greutate Biserica și confesionalizarea. În cadrul acestei ultime secțiuni, **dr. Adinel Dincă** (Cluj-Napoca) a tratat problema capacității de a scrie și a citi a preoților din Transilvania, în prima jumătate a secolului al XVI-lea, iar **dr. Ciprian Firea** (Cluj-Napoca) a vorbit despre testamentele preoților sași din Transilvania în ajunul Reformei religioase. **Dr. Edit Szegedi** (Cluj Napoca) a abordat tema scindării și a concurenței confesionale în Transilvania secolului al XVI-lea. În cele din urmă, **dr. Ulrich Andreas Wien** și **dr. Martin Armgart** (Koblenz-Landau) au vorbit despre preotul evanghelic Damasus Dürr, respectiv despre ediția predicilor sale săteși, în curs de apariție. În spiritul secolului al XVI-lea și al Renașterii, conferința s-a bucurat și de un program de muzică renașcentistă.

DIN ACTIVITATEA CERCETĂTORILOR

Dr. Andreea Buzaș, a îngrijit și adnotat lucrarea *Corespondență Ovidiu Bîrlea – Doina Blaga*, prefață de Ilie Moise (Alba Iulia, Editura Centrului de Cultură „Augustin Bena”, Seria: Documente inedite 1, 2017, 236 p.); de asemenea, a susținut comunicarea *Considerații privind evoluția unor periodice sibiene de etnologie* în cadrul „Zilelor Academice Clujene” – Cluj-Napoca, 15–16 iunie 2017, unde a lansat și volumul îngrijit.

Dr. Vasile Ciobanu a susținut prezentarea intitulată „*Kirchliche Blätter*” – *publicația oficială a Bisericii Evanghelice C.A. din România (1897-2017)* la Congresul de istorie a presei, ediția a X-a, cu tema *Tradiții ale presei religioase din România*, organizat de Asociația Română de Istorie a Presei, Universitatea ”Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului,

Eparhia Greco-Catolică de Cluj-Gherla, în 31 martie–1 aprilie 2017, la Cluj-Napoca.

Dr. Sigrid Haldenwang a susținut prezentarea *Die Reformation und ihre spätere Auswirkung auf kulturelle und sprachliche Identität der Siebenbürger Sachsen – zu den Begriffen „deutsch“, „sächsisch“, „evangelisch“ im Gegensatz zu „katholisch“ und „mueserisch“* în cadrul celei de-a 20-a ediții a conferinței *Kronstädter Germanistik* din 30 mai–1 aprilie a.c. la Brașov și a publicat articolul *Zur ländlichen Frauen- und Männergestalt anhand siebenbürgisch-sächsischer Mundartbelege vom Angang des 19. bis in die siebziger Jahre des 20. Jahrhunderts*, în „Konstruktionen von Männlichkeit und Weiblichkeit in der deutschen Kultur, Literatur und Sprache”, ed. Carmen Elisabeth Puchianu (*Kronstädter Beiträge zur germanistischen Forschung*), 17 (2017), Brașov, p. 155-177.

Prof. univ. dr. Ilie Moise a publicat, printre altele, lucrarea *Lucian Blaga – sub cupola Academiei: opt decenii de la rostirea discursului de recepție*, în *Caietele Blaga – Festivalul Internațional „Lucian Blaga” – ediția a XXXVII-lea* – Sebeș, Lancrăm, 2017, p. 39-45, și a susținut comunicarea *Instituționalizarea cercetării etnologice la Sibiu*, în cadrul „Zilelor Academice Clujene” – Cluj-Napoca, 15–16 iunie 2017.

Drd. Andrei Nacu a participat la workshopul internațional intitulat „GIS-based cartography – A change of media or a change of paradigms for Historic Towns Atlases?”, desfășurat la Münster, în perioada 22–25 martie 2017.

Dr. Corneliu Pintilescu a organizat un workshop cu arhiviștii din Sibiu, intitulat *Sibiu – Centru al „opozității culturale” (1945-1989): Colecții, instituții deținătoare și problemele lor curente*, desfășurat la Casa Teutsch, 24 mai 2017; de asemenea, a publicat [în coautorat cu Onoriu Colacel], articolul “Having Déjà Vu: The Perception of the Ukrainian Crisis in the Republic of Moldova”, în Gerhard Besier, Katarzyna Stokłosa (ed.), *Neighbourhood Perceptions of the Ukraine Crisis: From the Soviet Union into Eurasia?*, New York, London, Routledge, 2017, p. 157-170.

Dr. Anda-Lucia Spânu a publicat vocea *Romania*, în *Time Frames. Conservation Policies for Twentieth-Century Architectural Heritage*. Edited by Ugo Carughi, Massimo Visone, © 2017 – Routledge, p. 305-307 și a prezentat comunicarea *Siege and Battle Scenes in Urban Space. Historical Images of nowadays Romanian Towns* în cadrul conferinței internaționale *Representations of Hostile Spaces in Literature and the Arts: Images and Metaphores* organizată de School of Languages & Literature, Complutense University of Madrid, 22nd–25th May.

Dr. Maria Crîngaci-Țiplic a susținut comunicarea *Monede descoperite în context funerar în Transilvania (secolele XI– XIII): caracteristici generale și particulare* în cadrul Sesiunii anuale a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană” București, 29–31 martie 2017.

PROIECTE ȘI PROGRAME DE CERCETARE PREVĂZUTE PENTRU ANUL 2017

1) Cercetări de bază de istorie a orașelor din România

- a, *Atlasul istoric al orașelor din România. Roman* (dr. Dan Dumitru Iacob);
- b, *Dicționar de termeni privitor la istoria orașelor din România* (dr. Maria Țiplic, dr. Julia Derzsi, dr. Liviu Cîmpeanu);
- c, *Istoriografia imaginilor istorice ale orașelor din România* (dr. Anda-Lucia Spânu).

2) Arheologie și studii de istorie

- a, *Habitatul medieval în Transilvania. Structurarea Transilvaniei la începutul Evului Mediu* (Acad. prof. univ. dr. Paul Niedermaier);
- b, *Spiritualitate și cultura materială în Transilvania de Sud în secolele XII-XIII* (Prof. univ. dr. Zeno-Karl Pinter);
- c, *Comitetul antifascist german din România (1949-1953): Constituire și activitate* (dr. Vasile Ciobanu);
- d, *Viața și activitatea lui Carl Wolff. 1849-1929* (dr. Corneliu Pintilescu).

3) Studii despre limba și cultura românilor și a sașilor din Transilvania

- a. *Siebenbürgisch-Sächsisches Wörterbuch. Buchstabe Sche-* (dr. Sigrid Haldenwang);
- b. *Arhiva de folclor a Asociației Folcloriștilor și Etnografilor din județul Sibiu* (Prof. univ. dr. Ilie Moise și dr. Andreea Neagoe-Buzaș).

ICSU Sibiu, Bd. Victoriei 40, 550024 – Sibiu
Tel.: 004 0269212604, fax: 004 0269216605;

www.icsusib.ro

Redactor: Liviu Cîmpeanu

ISSN 1224 – 1660